

Magyar Haditengerészet

Contributed by tomcat

2004. October 17. Sunday 16:08

Last Updated 2007. September 01. Saturday 20:03

There are no translations available Sajnos nincs magyar nyelven kiadott irodalma a Magyar Haditengerészet tőről netre, ezért álljon itt néhány szó erről az elfeledett hadinemről.

Magyar Haditengerészet

W. A. Kaunitz herceg terjesztett annak idején leiratot az 1780 és 90 között uralkodott II. József elén, amiben kifejtette az Osztrák-Magyar tengeri kereskedelmi hajászás állapotát, és az adriai kalózok (!) károkozásait: "Az osztrák tengeri kereskedelmi hajászás láte bizonytalan. A kárlfal minden barátságpolitikai megmozdulása halálos csapást mérhet kereskedelmünkre. (...) Csak erás hadi flotta képes arra, hogy ezt a fenyegetés csapást megelőzze, vagy legalább megakadályozza. (...) II: József megfogadta a tanácsokat, és 1786-ban Triesztbe irányította a Habsburg-fennhatás alá, németalföldi német LE JUSTE és LE FERME nevű, 20-20 fős kuttereket. Ezzel megvetve az 1918-ig fennállott császári (1889-től "és") királyi haditengerészet alapjait. A központi parancsnokság 1786-1797 között Triesztben, majd 1806-ig Velencében volt. 1809-ben ismét Triesztben, azután 1814-48 között Velencében. II. József vezette fel a haditengerészet lobogóját fekete-sárga-piros-fehő-pirosra. A flotta Paulucci altengernagy vezetése alatt 1835-ben összesen 52 hajóval rendelkezett, amelyek sikeresen védelmezték a gőzvezető kalózoktól a Birodalom kereskedés és postaszolgálati hajói. Az ARETUSA sárner 1824-ben, a CAROLINA korvett 1826-ban, az ELISABETTA sárner 1827-ben egyszerre két, a BRAVO trakabel szintén két kalózhajót semmisített meg a tengeren. 1840-ben a cs. és kir. hajóhad elszárolt vett részt flottademonstrációban, Beirút partjainál, amiből tengerészcsapás kerekedett a felvonult nemzetek hajói (Oroszország, Poroszország, Anglia, és a Habsburg Birodalom) között. Ez volt a Cs. és Kir. és az angol haditengerészek partraszállásával, és a mai Szidón erdejének elfoglalásával végződött. 1866-ban a császári és királyi hajóhad a kétértelmű szász-egységekkel 1 csavaró gőzhajó, 15 fregatt és korvett (gőzvezetővel), 13 csavaró fregatt, 9 kerek és csavaró fregatt, a lagó flóttájában, 6 a Garda-tavon, 1 a Dunán, valamint 14 kárlfal német rendeltetésű kerek és gőzvezető. A gőzvezetőli és szász-egységek megosztása: 2 fregatt, 2 korvett, 7 brigg, 5 szász-egység, 18 kisebb evezős-vitorlás naszájd. A szervezeti felépítéséről annyit érdemes megemlíteni, hogy 1862-ig a bécsi Hadgyminisztérium alá tartozott, 1862 decemberétől az akkor felállított Tengerészeti Minisztérium katonai részlege alá, ugyanakkor a Haditengerészeti Főparancsnok elnevezése Tengerészeti Parancsnokságra módosult. 1865 július 27-én a Tengerészeti Minisztériumot megszüntetve és a haditengerészetet visszahelyezték a Hadgyminisztérium alá, mint Haditengerészeti Szekciót. Ez így maradt egészen 1918-ig. A haditengerészet állandóan az uralkodó között rendelkezése alá tartozott, a mindenkori miniszternek vagy főparancsnoknak mindig ki kellett érnie az uralkodó véleményét és hozzájárulását minden intézkedéshez (pl. hajók építése vagy leszerelése). A tisztikar utánpótlását 1814-48 között a Velencében szülő Tengerészeti Kollégium adta, 5 év köpzi idővel. 1849-ben Triesztben állították fel újra az intézményt, 3 esztendővel. 1852-ben Tengerészeti Akadémia rangjára emelték, amelyet 1852-ben Fiumába, majd rövid időre Triesztbe telepítettek. 1860-ban az iskolát tengerészkadót-tanfolyammá alakították, majd 1866-ban feloszlatták. Ugyanekkor azonban megalapították a Fiumei Tengerészeti Akadémiát, amely egészen 1918-ig működött. A hajórajok majd negyestendős köpzi és végzők a végzett 17-18 éves hallgatók mint tengerészkadók (tengerészaprósok) kaptak a haditengerészet hajóján további gyakorlati köpzi. Aki elvégezte az akadémiát azt átvette a haditengerészet II. osztályú kadótkaént hajóra kerül. Egy év elteltével jelentkezhettek a tengerésztiszt tanfolyamra, amit mint I. osztályú kadótkaént végzett el. Ezután, ha sikeres vizsgát tett, elvégezték a tengerészsászárságot. Ekkor került tiszti állományba. Ásjabb egy év után ájjabb vizsgával lehetett sorhajászásisás, később fregatthadnagy. A rendfokozati elnevezések a cs. és kir. haditengerészet fennállása alatt alig változtak.

A hajás szolgálatot teljesők (tengerészek) rendfokozatai:

-
Lobogásstisztek vagy tengernagyok: tengernagy, altengernagy, ellentengernagy.

-
Tisztisztisztek: sorhajáskapitány, fregatkapitány, korvettkapitány.

Főtisztek: I. oszt. sorhajászhadnagy (később: sorhajászhadnagy), II. oszt. sorhajászhadnagy (később: sorhajászhadnagy, 1909-től: fregatthadnagy)

Zászlósok: I. oszt. tengerészkadós (1909-től: tengerész zászlós ha a 2. Átv utájn vizsgájtett), II. oszt. tengerész kadós a tengerészkadósok osztályozása megszünt.

A korvetthadnagyi rendfokozatot csak tartalékos tisztek kapták, a tengerésztiszt-jelölt fokozatot azok, akik gimnáziumi árettségi utájn kerültek a haditengerészethez, és ott egy éves tengerésziskolát végeztek. A kadót kardbojtja m arany, hanem fekete színnel. A legnagyobb hajók a sorhajók voltak, az ágyúknak száma volt az osztályozás alapja. Az I. osztályú hajón 101 vagy több, a II. osztályúon 91-100, a III. osztályúon 61-90 ágyú volt. A sorhajók utájn a fregatt kávetkezett. Kálálá nbség nem csak a hajó máretében, hanem felépítésében is volt. Jellemzője a felépítés fedélzet, az alacsony oldalmagasság, a kiváló manőverező képesség, és a nagy sebesség. Kezdetben 24, majd 30 ágyút hordott egy fedett tétegsorban. A fregattnál kisebb, de hasonló korvet. Ágyúit nyitott fedélzeten, nem ájrt tétegsorban helyezkedtek el. A briggtől vagy háromrészes kánnny hadihajó volt, 4-12 ágyúval, amelyeket a felső fedélzeten helyeztek el mellvéd mögött. A goelett a brigghoz hasonló, de nérvitorlázatos hajó volt, karcsóbb testtel, 2-4 ágyúval. 1894-ben összesen 1151 tengerésztiszt volt a haditengerészet állományában, közülük 183 volt magyar szármuk 1910-re 258 főre növekedett. 1913-ban 314 volt, az 1748 fő s tiszti állományban, a 19437 fő s állásútszámban

EZ A FLOTTA VOLT AZTÁN AZ, AMELY TELJESEN MAGYARA HAGYVA HARCOLTA VÉGGIG AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚS FRANCIA, A BRIT ÉS AZ OLASZ HAJHAD ELLEN, AMELYEKET MEG AZ AMERIKAI ÉS A JAPÁN EGYSÉGEK IS TÁMOGATTÁK. EZ AZ EGYESÉLT ANTANT FLOTTA SEM VOLT KÉPES LEGYÁZNI, TÖRDRE KÉNSZERÉTEN VESZTESGÉGEIK PEDIG SOKSZOROSAN MEGHALADTÁK A CS. ÉS KIR. HADITNEGERÉSZÉT.

Felhasználó irodalom: Dr. Csonkáróti Károly előszava Greguss György cs. és kir. haditengerészeti apród "Utazás Keleten a felsőge "Zrinyi" korvettn 1881" c. naplójá kiadásához (Optimum Kiadó Bp. 1988).